

nes autem ludicra interdum sunt finis, sicut cum quis solum ludat propter delectationem quae in ludo est, quandoque autem sunt propter finem, sicut cum ludimus ut postmodum fortius secundo agamus. Actiones autem quae fiunt sine attentione, non sunt ab intellectu, sed ab aliqua subita imaginatione, vel naturali principio; sicut inordinatio humoris pruritum excitantis, est causa contritionis barbæ, quae fit sine attentione intellectus: & hæc ad aliquos fines tendunt, licet præter ordinem intellectus.

Per hoc autem excluditur antiquorum Naturalium error (Empedoc. & Democ. de quibus Phil. II. Physic. text. comm. xxii. & xl. i. i.) qui ponebant, omnia fieri ex necessitate materiae, causam finalem à rebus penitus subtrahentes.

CAPUT III.

Quod omne agens agit propter bonum.

I. Part. quæst. cv. art. 5. & de verit. quæst. xxii. art. 1.

EX hoc autem ulterius ostendendum est quod omne agens agit propter bonum.

1. Inde enim manifestum est, omne agens agere propter finem, quia quodlibet agens tendit ad aliquod determinatum. Id autem ad quod agens determinate tendit, oportet esse conveniens ei: non enim tenderet in ipsum nisi propter aliquam convenientiam ad ipsum: quod autem conveniens est alicui, est illi bonum. Ergo omne agens agit propter bonum.

2. Præterea. Finis est in quo quiescit appetitus agentis, vel moventis, & ejus quod movetur. Hoc autem est de ratione boni ut terminet appetitum, nam bonum est quod omnia appetunt. Omnis ergo actio, & motus est propter bonum.

3. Adhuc. Omnis actio, & motus ad esse aliquo modo ordinari videtur vel ut conservetur secundum speciem, vel individuum, vel ut de novo acquiratur. Hoc autem ipsum quod est esse, bonum est; & ideo omnia appetunt esse. Omnis igitur actio, & motus est propter bonum.

4. Amplius. Omnis actio, & motus est propter aliquam perfectionem. Si enim ipsa actio sit finis, manifestum est quod est perfectio secunda agentis; si autem actio sit transmutatio exterioris materiae, manifestum est quod movens intendit aliquam perfectionem inducere in re mota, in quam etiam tendit mobile, si sit motus naturalis. Hoc autem dicimus esse bonum quod est esse perfectum. Omnis igitur actio, & motus est propter bonum.

5. Item. Omne agens agit secundum quod est actu. Agendo autem tendit in sibi simile. Igitur tendit in actum aliquem. Actus autem omnis habet rationem boni, nam malum non invenitur nisi in potentia deficiente ab actu. Omnis igitur actio est propter bonum.

6. Adhuc. Agens per intellectum agit propter finem, sicut determinans sibi finem; agens autem per naturam, licet agat propter finem, ut probatum est cap. præced. non tamen determinat sibi finem, cum non cognoscat rationem finis; sed movetur in finem determinatum sibi ab alio. Agens autem per intellectum non determinat sibi finem nisi sub ratione boni: intelligibile enim non movet nisi sub ratione boni, quod est objectum voluntatis. Ergo & agens per naturam non movetur, neque agit propter aliquem finem, nisi secundum quod est bonum; cum agenti

per naturam determinetur finis ab aliquo appetitu. Omne igitur agens propter bonum agit.

7. Item. Eiusdem rationis est fugere malum, & appetere bonum; sicut ejusdem rationis est moveri deorsum, & moveri sursum. Omnia autem inveniuntur malum fugere: nam agentia per intellectum hac ratione aliquid fugiunt, quia apprehendunt illud ut malum. Omnia autem agentia naturalia quantum habent de virtute, tantum resistunt corruptioni, quæ est malum uniuscujusque. Omnia igitur agunt propter bonum.

8. Adhuc. Quod provenit ex alicujus agentis actione præter intentionem ipsius, dicitur à casu, vel fortuna accidere. Videmus autem in operibus naturæ vel semper, vel frequentius quod melius est; sicut in plantis folia sic esse disposita ut producant fructus, & partes animalium sic disponi ut animal salvari possit. Si ergo hæc eveniunt præter intentionem naturalis agentis, hoc erit accidens à casu, vel fortuna. Sed hoc est impossibile: nam ea quæ accidunt semper, vel frequenter, non sunt casualia, neque fortuita; sed quæ accidunt in paucioribus. Naturale ergo agens intendit ad id quod melius est, & multo manifestius quod agit per intellectum. Omne igitur agens intendit bonum in agendo.

9. Item. Omne quod movetur, ducitur ad terminum motus à movente, & agente. Oportet igitur movens & motum ad idem tendere in quantum movetur. Quod autem movetur, cum sit in potentia, tendit ad actum, & ita ad perfectum, & bonum: per motum enim exit de potentia in actum. Ergo & movens, & agens semper in movendo, & agendo intendit bonum. Hinc est quod Philosophi diffinientes bonum dixerunt, I. Ethic. cap. i. *Bonum est quod omnia appetunt*: & Dionysius iv. cap. de div. Nominib. dicit, *quod omnia bonum, & optimum concupiscunt*.

CAPUT IV.

Quod malum est præter intentionem in rebus.

I. Sentent. dist. xxxix. quæst. 11. art. 2.

EX hoc autem apparet quod malum est præter intentionem in rebus, & incipit præter intentionem agentium.

1. Quod enim ex actione consequitur, diversum ab eo quod erat in intentione, sive intentum ab agente, manifestum est præter intentionem accidere. Malum autem diversum est à bono, quod intendit omne agens. Est igitur malum præter intentionem eveniens.

2. Item. Defectus in effectu, & actione consequitur aliquem defectum in principiis actionis, sicut ex aliqua corruptione seminis sequitur partus monstruosus, & ex curvitate cruris sequitur claudicatio. Agens autem agit secundum quod habet de virtute activa, non secundum id quod defectum virtutis patitur: secundum autem quod agit, sic intendit finem. Intendit igitur finem correspondentem virtuti. Quod igitur sequitur respondens defectui virtutis, erit præter intentionem agentis. Hoc autem est malum. Accidit igitur malum præter intentionem.

3. Adhuc. Ad idem tendit motus mobilis, & motio moventis. Mobile autem tendit per se ad bonum, ad malum autem per accidens, & præter intentionem: quod quidem maxime in generatione, & corruptione apparet: materia enim cum est sub una forma, est in potentia ad formam aliam, & privationem

nem formæ jam habitæ; sicut cum est sub forma aeris, est in potentia ad formam ignis, & privationem formæ aeris; & ad utrumque transmutatio materiae terminatur simul: ad formam quidem ignis, secundum quod generatur ignis; ad privationem autem formæ aeris, secundum quod corrumpitur aer. Non autem intentio, & appetitus materiae est ad privationem, sed ad formam: non enim tendit ad impossibile; est autem impossibile materiam tantum sub privatione esse, esse vero eam sub forma est possibile. Igitur quod terminatur ad privationem, est præter intentionem. Terminatur autem ad eam in quantum pervenit ad formam quam intendit, quam privatio alterius formæ de necessitate consequitur. Transmutatio ergo materiae in generatione, & corruptione per se ordinatur ad formam; privatio vero consequitur præter intentionem: & similiter oportet esse in omnibus motibus; & ideo in quolibet motu est generatio, & corruptio secundum quid; sicut cum aliquid alteratur de albo in nigrum, corrumpitur album, & fit nigrum. Bonum autem est secundum quod materia est perfecta per formam, & potentia per actum proprium; malum autem secundum quod est privata actu debito. Omne igitur quod movetur, tendit in suo motu pervenire ad bonum. Pervenit autem ad malum præter intentionem. Igitur cum omne agens, & movens intendat ad bonum, malum provenit præter intentionem agentis.

4. Amplius. In agentibus per intellectum, & estimationem quamcumque, intentio sequitur apprehensionem: in illud enim tendit intentio quod apprehenditur ut finis. Si ergo perveniatur ad aliquid quod non habet speciem apprehensam, erit præter intentionem; sicut si aliquis intendat comedere mel, & comedat fel, credens illud esse mel, hoc erit præter intentionem. Sed omne agens per intellectum, intendit aliquid; secundum quod accipit illud sub ratione boni, sicut ex superioribus, cap. 111. patet. Si ergo illud non sit bonum, sed malum, hoc erit præter intentionem. Agens igitur per intellectum, non operatur malum nisi præter intentionem. Cum igitur tendere ad bonum, sit commune agenti per intellectum, & per naturam; malum non consequitur ex intentione alicujus agentis, nisi præter intentionem. Hinc est quod Dionysius dicit iv. cap. de Div. Nomin. quod *malum est præter intentionem, & voluntatem*.

CAPUT V.

Rationes contra determinatam veritatem.

Sunt autem quædam quæ huic sententiæ adversari videntur.

1. Quod enim accidit præter intentionem agentis, dicitur esse fortuitum, & casuale, & in paucioribus accidens: malum autem fieri non dicitur fortuitum, & casuale, neque ut in paucioribus accidens, sed semper, vel in pluribus: in naturalibus enim semper generationi corruptio adjungitur; in agentibus etiam per voluntatem in pluribus peccatum accidit, cum difficile sit secundum virtutem agere, sicut attingere centrum in circulo, ut dicit Aristoteles in II. Ethic. cap. ix. Non igitur videtur malum esse proveniens præter intentionem.

2. Item. Aristoteles in III. Ethic. cap. iv. expresse dicit, quod malitia est voluntarium: & probat per hoc quod aliquis operatur injusta voluntarie. Irrationabile autem est operantem voluntarie injusta non velle injustum esse, & voluntarie stuprantem

non velle incontinentem esse; & per hoc etiam legislatores puniunt malos quasi voluntarie operantes mala. Non videtur igitur malum præter voluntatem, vel intentionem esse.

3. Præterea. Omnis motus naturalis habet finem intentum à natura. Corruptio autem est mutatio naturalis, sicut & generatio. Finis igitur ejus, qui est privatio, habens rationem mali, est intentus à natura, sicut etiam forma, & bonum, quæ sunt generationis finis.

CAPUT VI.

Solutio rationum præmissarum.

UT autem positarum rationum solutio manifestior fiat, considerandum est, quod malum considerari potest vel in substantia aliqua, vel in actione ipsius. Malum quidem in substantia aliqua est ex eo quod deficit ei aliquid quod natum est, & debet habere: si enim homo non habet alas, non est ei malum; quia non est natus eas habere: si etiam homo capillos flavos non habet, non est malum, quia etsi natus est habere, non tamen est ei debitum ut habeantur, est tamen malum, si non habeat manus, quas natus est, & debet habere, si sit perfectus, quod tamen non est malum avi. Omnis autem privatio, si proprie, & stricte accipitur, est ejus quod quis natus est habere, & debet habere. In privatione igitur sic accepta est ratio mali. Materia autem, cum sit in potentia ad omnes formas, omnes quidem nata est habere, nulla tamen est ei debita, cum sine quavis una earum possit esse perfecta in actu; quælibet tamen earum est debita alicui eorum quæ ex materia constituntur: nam non potest esse aqua, nisi habeat formam aquæ; nec potest esse ignis, nisi habeat formam ignis. Privatio igitur hujusmodi formæ comparata ad materiam, non est malum naturæ, sed comparata ad id cuius est forma, est malum ejus, sicut privatio formæ ignis est malum ignis. Et quia tam privationes, quam habitus, & formæ non dicuntur esse nisi secundum quod sunt in subjecto; si quidem privatio sit malum per comparisonem ad subjectum in quo est, erit malum simpliciter; si autem, erit malum alicujus, & non simpliciter. Hominem igitur privari manu, est malum simpliciter; materiam autem privari forma aeris, non est malum simpliciter, sed est malum aeris; privatio autem ordinis, aut commensurationis debite in actione, est malum actionis. Er quia cuilibet actioni est debitus aliquis ordo, & aliqua commensuratio; necesse est ut talis privatio in actione simpliciter malum existat.

His igitur visis, sciendum est, quod non omne quod est præter intentionem, oportet esse fortuitum, vel casuale, ut prima ratio proponebat: si enim quod est præter intentionem, sit consequens ad id quod est intentum vel semper, vel sicut frequenter; non eveniet fortuito, vel casualiter; sicut in eo qui intendit dulcedine vini frui, si ex potatione vini sequatur ebrietas semper, vel frequenter, non erit fortuitum, nec casuale; esset autem casuale, si sequeretur ut in paucioribus. Malum ergo corruptionis naturalis, etsi sequatur præter intentionem generantis, consequitur tamen semper: nam semper formæ unius est adjuncta privatio alterius: unde corruptio non evenit casualiter, neque ut in paucioribus; licet privatio quandoque non sit malum simpliciter, sed alicujus, ut dictum est. Si autem sit talis privatio quæ privat id quod est debitum generato, erit casuale, & simpliciter malum, sicut cum nascuntur partus monstruo-

trouosi: hoc enim non consequitur de necessitate ad id quod est intentum, sed est ei repugnans; cum agens intendat perfectionem generari. Malum autem actionis accidit in naturalibus agentibus ex defectu virtutis activæ: unde si agens habet virtutem defectivam, hoc malum consequitur præter intentionem; sed non erit casuale, quia de necessitate est consequens ad talem agentem; cum tale agens vel semper, vel frequenter patitur hunc virtutis defectum; erit autem casuale, si hic defectus raro talem comitatur agentem. In agentibus autem voluntariis intentio est ad bonum aliquod particulare, si debet sequi actio: nam universalis non movent, sed particularia, in quibus est actus. Si igitur illud bonum quod intenditur, habeat conjunctam privationem boni secundum rationem vel semper, vel frequenter; sequitur malum morale, non casualiter, sed vel semper, vel frequenter; sicut patet in eo qui vult uti femina propter delectationem, cui delectationi adjuncta est inordinatio adulterii: unde malum adulterii non sequitur casualiter; esset autem casuale malum, si ad id quod intendit, sequeretur aliquod peccatum ut in patioribus, sicut cum quis projiciens ad avem interficit hominem. Quod autem hujusmodi bona aliquis intendat ut in pluribus, quibus privationes boni secundum rationem consequantur, ex hoc provenit quod plures vivunt secundum sensum, eo quod sensibilia sunt nobis manifesta, & magis efficaciter moventia in particularibus, in quibus est operatio: ad plura autem talium bonorum sequitur privatio boni secundum rationem.

Ex quo patet quod licet malum præter intentionem sit, est tamen voluntarium, ut secunda ratio proponit, licet non per se, sed per accidens. Intentio enim est ultimi finis, quem quis propter se vult: voluntas autem est etiam ejus quod quis vult propter aliud, etiamsi simpliciter non velle; sicut qui projicit merces in mare causa salutis, non intendit projectionem mercium, sed salutem; projectionem autem vult non simpliciter, sed causa salutis. Similiter propter aliquod bonum sensibile consequendum vult aliquis facere (1) inordinatam actionem, non intendens inordinationem, neque volens eam simpliciter, sed propter hoc: & ideo hoc modo malitia, & peccatum dicuntur esse voluntaria, sicut projectio mercium in mari.

Eodem autem modo patet solutio ad tertiam objectionem. Numquam enim invenitur mutatio corruptionis sine mutatione generationis, & per consequens nec finis corruptionis sine fine generationis. Natura ergo non intendit finem corruptionis seorsum à fine generationis, sed simul utrumque. Non enim est de intentione naturæ absoluta quod non sit aqua, sed quod sit aer, quo existente, non est aqua. Hoc ergo quod est esse aerem, intendit natura secundum se; hoc vero quod est non esse aquam, non intendit nisi in quantum est conjunctum ei quod est esse aerem. Sic igitur privationes à natura non sunt secundum se intentæ, sed secundum accidens, formæ vero secundum se. Patet ergo ex præmissis, quod illud quod est simpliciter malum, omnino est præter intentionem in operibus naturæ, sicut partus monstruosi; quod vero non est simpliciter, sed alicui malum, non est intentum à natura secundum se, sed secundum accidens.

(1) Al. ordinatam.

CAPUT VII.

Quod malum non est aliqua natura.

I. Part. q. XLVIII. art. 1.

EX his autem apparet quod nulla essentia est secundum se mala.

1. Malum enim, ut dictum est cap. præc. nihil est aliud quam privatio ejus quod quis natus est, & debet habere; sic enim apud omnes est usus hujus nominis malum. Privatio autem non est aliqua essentia, sed est negatio in substantia. Malum igitur non est aliqua essentia in rebus.

2. Adhuc. Unumquodque secundum suam essentiam habet esse. In quantum autem habet esse, habet aliquod bonum: nam si bonum est quod omnia appetunt, oportet ipsum esse bonum dicere, quum omnia esse appetant. Secundum hoc igitur unumquodque bonum est, quod essentiam habet. Bonum autem, & malum opponuntur. Nihil igitur est malum secundum quod essentiam habet: nulla igitur essentia mala est.

3. Amplius. Omnis res vel est agens, vel est facta. Malum autem non potest esse agens, quia quicquid agit, agit in quantum est actu existens, & perfectum: & similiter non potest esse factum, nam cujuslibet generationis terminus est forma, & bonum. Nulla igitur res secundum suam essentiam est mala.

4. Item. Nihil tendit ad suum contrarium: unumquodque enim appetit quod est sibi simile, & conveniens. Omne autem ens agendo in tendit bonum, ut ostensum est cap. 111. Nullum igitur ens, in quantum hujusmodi, est malum.

5. Adhuc. Omnis essentia est alicui rei naturalis: si enim est in genere substantiæ, est ipsa natura rei; si vero sit in genere accidentis, oportet quod ex principiis alicujus substantiæ causetur, & sic illi substantiæ erit naturalis, licet forte alteri substantiæ non sit naturalis, sicut caliditas est naturalis igni, licet sit innaturalis aquæ. Quod autem est secundum se malum, non potest esse alicui naturale: de ratione enim mali est privatio ejus quod est alicui naturæ esse, & debitum ei. Malum igitur, quum sit ejus quod est naturale, privatio, non potest esse alicui naturalis: unde quicquid naturaliter inest alicui, est ei bonum, & malum, si ei desit. Nulla igitur essentia est secundum se mala.

6. Amplius. Quicquid habet essentiam aliquam, aut ipsamet est forma, aut habet formam aliquam, per formam enim collocatur unumquodque in genere, vel specie. Forma autem, in quantum hujusmodi, habet rationem bonitatis, quum sit principium actionis, & finis quem intendit omne faciens, & actus quod unumquodque habens formam perfectum est. Quicquid igitur habet essentiam aliquam, in quantum hujusmodi, est bonum. Malum igitur non habet essentiam aliquam.

7. Item. Ens per actum, & potentiam dividitur. Actus autem, in quantum hujusmodi, bonum est, quia secundum quod aliquid est actu, secundum hoc aliquid est perfectum: potentia etiam bonum aliquid est, tendit enim potentia ad actum, ut in quolibet motu apparet; & etiam est actui proportionata, non ei contraria; & est in eodem genere cum actu; &

privatio non competit ei nisi per accidens. Omne igitur quod est, quocumque modo sit, in quantum est ens, bonum est. Malum igitur non habet aliquam essentiam.

8. Anstius. Probatum est in II. hujus cap. v. quod omne esse, quocumque modo sit, est à Deo. Deum autem esse perfectam bonitatem, in I. hujus cap. XLII. ostendimus. Quum igitur boni effectus malum esse non possit, impossibile est aliquod ens, in quantum est ens, esse malum.

Hinc est quod Genes. 1. 31. dicitur: *Vidit Deus cuncta qua fecerat; & erant valde bona*: & Eccl. 1. 11. *Cuncta fecit bona in tempore suo*: & 1. ad Tim. 1. 4. *Omnis creatura Dei bona est*: & Dionysius cap. 1. de Div. Nom. dicit, quod malum non est existens, scilicet per se, nec aliquid in existentibus quasi accidens, sicut albedo, vel nigredo.

Per hoc autem excluditur error Manichæorum, ponentium, aliquas res secundum suas naturas, malas esse.

CAPUT VIII.

Rationes contra præmissam conclusionem.

Videtur autem quibusdam rationibus prædictæ sententiæ posse obviari.

1. Ex propria enim differentia specifica unumquodque speciem sortitur. Malum autem est differentia specifica in aliquibus generibus, scilicet in habitibus, & actibus moralibus: sicut enim virtus secundum suam speciem est bonus habitus, ita contrarium vitium est malus habitus secundum suam speciem; & similiter de actibus virtutum, & vitiorum. Malum igitur est dans speciem aliquibus rebus: est igitur aliqua essentia, & aliquibus rebus naturalis.

2. Præterea. Utrumque contrariorum est natura quædam: si enim nihil poneret, alterum contrarium esset privatio, vel negatio pura. Sed bonum, & malum dicuntur esse contraria. Malum igitur est natura aliqua.

3. Item. Bonum, & malum dicuntur esse genera contrariorum ab Aristotele in Postprædicamentis, cap. 1. Cujuslibet autem generis est essentia & natura aliqua: nam non entis non sunt species, neque differentiæ; & ita quod non est, non potest esse genus. Malum est igitur aliqua essentia & natura.

4. Adhuc. Omne quod agit, est res aliqua. Malum autem agit, in quantum malum; repugnat enim bono, & corrumpit ipsum. Malum igitur, in quantum malum, est res aliqua.

5. Amplius. In quibuscumque invenitur magis, & minus, oportet quod sint res aliquæ habentes ordinem: negationes enim, & privationes non suscipiunt magis, & minus. Invenitur autem inter malum altero pejor. Oportet igitur, ut videtur, quod malum sit res aliqua.

6. Præterea. Res, & ens convertuntur. Est autem malum in mundo. Ergo est res aliqua, & natura.

CAPUT IX.

Responsio ad prædictas objectiones.

HAS autem rationes non difficile est solvere. Malum enim, & bonum in moralibus specificæ differentia ponuntur, ut prima ratio proponebat: quia moralia à voluntate dependent: secundum hoc enim aliquid ad genus moris pertinet quod est voluntarium. Voluntatis autem obiectum est finis, & bonum: unde à fine speciem moralia sortiuntur, sicut

& naturales actiones à forma principii activi, ut calefactio à calore. Quia igitur bonum, & malum dicuntur secundum ordinem ad finem, vel privationem ordinis, oportet quod in moralibus primæ differentia sint bonum, & malum. Unitus autem generis oportet esse unam mensuram primam. Moralium autem mensura est ratio. Oportet igitur quod à fine rationis dicantur aliqua in moralibus bona, vel mala. Quod igitur in moralibus sortitur speciem à fine qui est secundum rationem, dicitur secundum speciem suam bonum; quod vero sortitur speciem à fine contrario fini rationis, dicitur secundum speciem suam malum. Finis autem ille etsi tollat finem rationis, est tamen aliquid bonum, sicut delectabile secundum sensum, vel aliquid hujusmodi: unde & in aliquibus animalibus sunt bona & homini etiam, cum sunt secundum rationem moderata; & contingit quod est malum uni, esse bonum alteri: & ideo nec malum, secundum quod est differentia specifica in genere moralium, importat aliquid quod sit secundum essentiam suam malum, sed aliquid quod secundum se est bonum, malum autem homini, in quantum privat ordinem rationis, quod est hominis bonum.

Ex quo etiam patet quod malum, & bonum sunt contraria, secundum quod in genere moralium accipiuntur: non autem simpliciter accepta, sicut secunda ratio proponebat; sed malum privatio est boni, in quantum est malum.

Eodem etiam modo potest accipi dictum, quod malum, & bonum, prout sunt in moralibus, sunt in genere contrariorum; ex quo tertia ratio procedebat. Omnium enim contrariorum moralium vel utriusque est malum, sicut prodigalitas, & illiberalitas, vel unum bonum, & alterum malum, sicut liberalitas, & illiberalitas. Est igitur malum morale & genus, & differentia: non secundum quod est privatio boni rationis, ex quo dicitur malum; sed ex natura actionis, vel habitus ordinati ad aliquem finem qui repugnat debito fini rationis: sicut homo cæcus est hominis individuum, non in quantum est cæcus, sed in quantum est hic homo; & irrationale est differentia animalis, non propter privationem rationis, sed ratione talis naturæ, ad quam sequitur remotio rationis. Potest etiam dici, quod Aristoteles dicit, malum, & bonum esse genera, non secundum propriam opinionem, cum inter prima decem genera (in quorum quolibet invenitur aliqua contrarietas) ea non connumeret, sed secundum opinionem Pythagoræ, qui posuit, bonum, & malum esse prima genera, & prima principia, & in utroque eorum posuit esse decem prima contraria. Sub bono quidem finitum, par, unum, dextrum, masculinum, quiescens, rectum, lucem, quadratum, & ultimo bonum; sub malo autem infinitum, impar, plurale, sinistrum, femininum, motum, curvum, tenebræ, altera parte longius, & ultimo malum. Sic autem & in pluribus librorum logicalium locis utitur exemplis secundum sententiam aliorum Philosophorum quasi probabilibus secundum illud tempus.

Habet tamen & hoc dictum aliquam veritatem: nam impossibile est quod probabiliter dicitur, secundum totum esse falsum: omnium enim contrariorum unum est perfectum, & alterum diminutum, quasi privationem quamdam habens admixtam; sicut album, & calidum sunt perfecta, frigidum vero, & nigrum sunt imperfecta, quasi cum privatione significata. Quia ergo omnis diminutio, & privatio ad rationem mali pertinet; omnis autem perfectio, & complementum ad rationem boni; semper in contrariis